

Justitiedepartementet

EU-enheten

Rådets möte i rättsliga och inrikespolitiska frågor den 5-6 december 2013

Dagordningspunkt 9 och 23

Den framtida utvecklingen av det rättsliga och inrikespolitiska området

Dokument: Inget dokument har ännu angivits inför rådsbehandlingen

Tidigare dokument: 14898/13 JAI 901

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: -

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: information till justitieutskottet den 14 november 2013

Bakgrund

Det nuvarande femåriga arbetsprogrammet för det rättsliga och inrikespolitiska området, Stockholmsprogrammet, omfattar åren 2010-2014. Programmet förhandlades fram och antogs under det svenska ordförandeskapet 2009 och var det första efter Lissabonfördragets ikraftträdande.

I slutsatserna från toppmötet den 27-28 juni 2013 uppmanade Europeiska rådet kommande ordförandeskap att påbörja en förberedelseprocess inför ett fastställande av nya strategiska riktlinjer för RIF-området i juni 2014. En första inledande diskussion i rådskretsen ägde rum vid det informella ministermötet för rättsliga och inrikes frågor i Vilnius i juli. Det framkom då med stor tydlighet att medlemsstaterna är eniga om att ett program med nya strategiska riktlinjer för området bör tas fram. Även när det gällde formen och den allmänna inriktningen framkom en stor samsyn i Vilnius. Det stora flertalet medlemsstater ansåg att programmet denna gång bör vara kort och innehålla mera av strategiska riktlinjer och mindre av detaljer.

Medlemsstaterna framförde också tydliga önskemål om att förberedande diskussioner snabbt borde inledas i de s.k. högnivåkommittéerna på tjänstemannanivå, SCIFA¹, COSI², CATS³ m.fl. samt att frågan därefter borde återkomma på RIF-rådets bord i december för slutsatser. Diskussionerna i högnivåkommittéerna har ägt rum under hösten. Ordförandeskapet har också bjudit in medlemsstaterna att skriftligen inkomma med synpunkter senast den 2 december. Vi förutser en diskussion vid rådsmötet, men som framgår av dagordningen har detta ännu inte bekräftats av ordförandeskapet.

Kommissionen kommer att presentera ett meddelande under våren 2014, troligen någon gång i februari/mars. Som ett led i förberedelserna inför meddelandet arrangerar kommissionens generaldirektorat för rättsliga frågor (DG Justice) en konferens, "Assises de la Justice", den 21-22 november 2013. Generaldirektoratet för inrikes frågor (DG Home) arrangerar en motsvarande konferens i januari 2014.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Enligt artikel 68 FEUF ska Europeiska rådet fastställa strategiska riktlinjer för lagstiftningsprogrammet och den operativa programplaneringen på området med frihet, säkerhet och rättvisa.

Svensk ståndpunkt

Sverige anser att det bör tas fram ett flerårigt program med nya strategiska riktlinjer för RIF-området. Programmet bör vara utformat på ett sådant sätt att det kan kommunicera ett tydligt budskap till medborgarna om inriktningen av samarbetet de kommande åren.

Sverige välkomnar mot den bakgrunden att Europeiska rådet tydliggjort att det ska fastställa strategiska riktlinjer för det kommande samarbetet på RIF-området och att kommande ordförandeskap uppmanats att påbörja förberedande diskussioner. Sverige anser vidare att det är viktigt att medlemsstaterna och RIF-rådet ges möjlighet att aktivt delta i de förberedande diskussionerna eftersom det är viktigt att den kommande politiken på området på ett tidigt stadium förankras i medlemsstaterna och i den ansvariga rådskonstellationen.

Övergripande

Samarbetet på RIF-området bör inriktas på åtgärder som kan förenkla och förbättra för enskilda och ambitionen bör vara att skapa en balans mellan åtgärder som syftar till att garantera den gemensamma säkerheten

---

¹ Strategiska kommittén för invandring, gränser och asyl

² Ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten

³ Samordningskommittén på området för polissamarbete och straffrättsligt samarbete

och åtgärder som syftar till att stärka den enskildes grundläggande rättigheter och rättsäkerhet.

Samarbetet på RIF-området har utvecklats och intensifierats under genomförandet av Stockholmsprogrammet och tidigare program.

Det framtida samarbetet bör baseras på kvalificerade utvärderingar av gällande rätt och på basis av vad dessa utvärderingar utvisar bör sedan de åtgärder som krävs för att uppnå de mål som eftersträvas vidtas. På motsvarande sätt bör förslag om nya åtgärder föregås av kvalificerade behovsanalyser. Även kvaliteten och enhetligheten i de gemensamma reglerna måste få en större betydelse i beslutsprocessen än tidigare.

En effektivare användning av antagna åtgärder fordrar också en bättre samordning och koordinering av uppgifter, ansvar och agerande på alla nivåer i och mellan medlemsstaterna respektive med EU:s institutioner och organ. Även koordineringen mellan EU:s olika politikområden behöver förbättras.

Samarbetet på RIF-området bygger också till stora delar på att det ska finnas ett förtroende i medlemsstaterna för varandras rättsliga och administrativa system. Utbildningsinsatser, erfarenhetsutbyte och likande åtgärder för att förbättra kunskapen om varandras rättsliga system och den EU-rättsliga regleringen liksom åtgärder i övrigt för att stärka förtroendet på alla nivåer i medlemsstaterna bör prioriteras.

Den yttre dimensionen av samarbetet på RIF-området behöver utvecklas ytterligare. Händelser utanför EU:s gränser påverkar den inre säkerheten i EU. En förstärkt integrering av den yttre dimensionen behövs därför för ett mer framgångsrikt genomförande av politiken på RIF-området.

En sammanhållen och samstämmig intern och extern politik för mänskliga rättigheter är också en trovärdighetsfråga i EU:s arbete. Det är angeläget att alla medlemsstater säkerställer att de respekterar de mänskliga rättigheterna.

Asyl och migration

På det asyl- och migrationspolitiska området bör programmet prioritera åtgärder för det praktiska genomförandet av det nyligen beslutade gemensamma europeiska asylsystemet. Verklig solidaritet på asylområdet innebär att samtliga medlemsstater ska kunna ta emot asylsökande och erbjuda skydd i enlighet med det gemensamma regelverket. Den s.k. tidiga varningsmekanismen i Dublinförordningen bör effektivt komma på plats och stödjas operativt. Det Europeiska stödkontoret för asylfrågor har en viktig roll i arbetet.

Att visa solidaritet med regioner i transit- och ursprungsländer, genom kapacitetsuppbyggnad och regionala skyddsprogram (RDPP), bör

utvecklas ytterligare. Strategisk vidarebosättning till EU som en hållbar lösning bör uppmuntras.

I syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar asyl- och migrationspolitik bör programmet skapa goda förutsättningar för ett effektivt och humant återvändandearbete.

EU behöver bli mer attraktivt för att möta det framtida behovet på arbetsmarknaden och för att vara konkurrenskraftig på den globala arbets- och utbildningsmarknaden.

Asylmottagningskapacitet och korruptionsbekämpning bör bedömas vid inträde i Schengen. Det fortsatta genomförandet av viseringskodexen och Informationssystemet för viseringar (VIS) ger möjlighet att vidareutveckla och konsolidera den gemensamma viseringspolitiken.

Arbetet med att genomföra den övergripande strategin för migration och rörlighet på ett strategiskt och konsoliderat sätt måste stå i fokus för politiken i de yttre förbindelserna.

Det rättsliga samarbetet

Samarbetet på det rättsliga området bör ha som utgångspunkt att på ett konkret sätt förenkla och förbättra det dagliga livet för medborgarna och företagen. För Sverige är det därför viktigt att samarbetet fortsatt är inriktat på att förenkla tillgången till rättvisa genom att ta bort onödiga hinder då så är möjligt och förbättra tillgängligheten till domstolar och myndigheter liksom information om andra medlemsstaters rättssystem via bl.a. användandet av ny teknik.

RIF-området påverkar mycket centrala och viktiga områden i medlemsstaterna. Områden som fortfarande ser olika ut och som bygger på olika rättsliga traditioner. Det är därför viktigt att dessa olikheter respekteras och beaktas i så stor utsträckning som möjligt när gemensamma regler beslutas.

Principen om ömsesidigt erkännande bör därför fortsatt vara den grundläggande principen för samarbetet på det civilrättsliga- och straffrättsliga området. Tillämpningen av principen innebär att olikheter i hög grad kan respekteras. Genomförande av principen har framför allt på det straffrättsliga området också lett till ett samarbete som är enklare, effektivare och mer rättssäkert än traditionellt rättsligt samarbete.

För att framgångsrikt bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten behövs ett utvecklat rättsligt samarbete mellan nationella myndigheter i de olika medlemsstaterna. Domare och åklagare ska ha bra förutsättningar för att samarbeta över gränserna.

De framtida åtgärderna på straffrättens område bör inriktas på eventuella luckor som fortfarande finns i det straffrättsliga samarbetet för att därigenom förbättra samarbetet och därigenom underlätta lagföring i gränsöverskridande fall.

En tillnärmning av medlemsstaternas straffrättsliga lagar bör endast komma i fråga som en sista utväg när det gäller särskilt allvarlig brottslighet med gränsöverskridande inslag eller när det är nödvändigt för att säkerställa unionens politik på ett område som omfattas av harmoniseringsåtgärder.

På det civilrättsliga området bör arbetet med att ta bort onödiga hinder för verkställighet (exekvatur) fortsätta där så bedöms lämpligt. De kommande årens samarbete på det civilrättsliga området bör också särskilt inriktas på sådana åtgärder som kan underlätta den ekonomiska aktiviteten över gränserna och förbättra den inre marknadens funktion.

Den gemensamma säkerheten

Stockholmsprogrammet innebar ett värderingsskifte genom den tydliga markeringen av vikten av brottsbekämpande samarbete. Bekämpning av gränsöverskridande brott är och ska fortsätta vara en gemensam uppgift för de brottsbekämpande myndigheterna i medlemsstaterna. De myndigheter som skapats på EU-nivå (Europol, Eurojust etc.) ska vara ett stöd för medlemsstaterna i det arbetet.

Det är fortsatt viktigt att gränsöverskridande hot bemöts genom nationell och internationell myndighetssamverkan och att de möjligheter till samordning som ges genom rådets kommitté för operativt samarbete rörande inre säkerhet (COSI) och genom EU:s policycykel för arbetet mot allvarlig och internationell brottslighet utnyttjas fullt ut.

Principen om tillgänglighet till information bör fortsatt vara ledstjärnan för den fortsatta utvecklingen av det brottsbekämpande informationsutbytet. Det finns dock här fortfarande nationella hinder för ett effektivt utbyte av information som nu måste överbryggas. Det fortsatta arbetet bör därför inriktas på att finna lösningar för samarbete där verksamhetslösningarna ofta är viktigare än tekniken.

Schengensamarbetet är ett av de mest påtagliga exemplen på integration som EU uppnått inom RIF-området. Strukturen på Schengenutvärderingen har reformerats och kommissionen har fått en mer framträdande roll i utvärderingsarbetet. Inom ramen för ett kommande program bör även diskuteras om innehållet i utvärderingarna behöver vidareutvecklas för att bättre säkerställa den fria rörligheten. En väl fungerande asylmottagning, effektivt arbete mot korruption, skydd för minoriteter etc. är frågor som inte omfattas av dagens mer tekniskt inriktade Schengenutvärdering men som har stor betydelse för hur Schengensamarbetet fungerar i praktiken.

Syftet med Schengensamarbetet var att genomföra fri rörlighet i praktiken. En del av samarbetet är de åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att kompensera för avsaknaden av egna gränskontroller. För att upprätthålla det ömsesidiga förtroendet är det viktigt att behovet och utformningen av dessa kompensatoriska åtgärder utvecklas och diskuteras fortlöpande.

Att stärka EU:s förmåga att förebygga, förbereda inför och hantera naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människa bör fortsatt vara ett centralt mål i det framtida programmet. Det kommer att vara av stor vikt att EU och medlemsstaterna tar ett ansvar för att under kommande år bl.a. genomföra den nya rättsakt för EU:s civilskyddssamarbete som för närvarande förhandlas. Även genomförandet av den s.k. solidaritetsprincipen (art. 222 EUF) som också för närvarande är under förhandling kommer att bli ytterligare ett instrument till EU:s och medlemsstaternas förfogande för att bättre hantera omfattande kriser och katastrofer.

Förslaget

Inte aktuellt.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Inte aktuellt.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt för närvarande.

Övrigt
